

Sampo Seppänen

19.2.2026

Talousvaliokunta
Eduskunta
TaV@eduskunta.fi

Asia: U 74/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma

Energiateollisuus ry:n lausunto

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kilpailukykyinen ja innovoiva EU pystyy olemaan jatkossa merkittävä toimija, luoden hyvinvointia kansalaisilleen. Puhtaan siirtymän investoinneista on käynnissä laaja kansainvälinen kilpailu. EU:n tulee olla tässä kilpailussa vahva, ilman että sisämarkkinoiden toimivuus heikentyy. Innovaatiot ja puhtaan siirtymän investointien edistäminen tulee olla entistä suuremmassa roolissa EU:n monivuotisessa rahoituskehityksessä.

- Pidämme positiivisena, että EU:n komission ehdotuksessa painopiste siirtyy muutaman asteen enemmän kilpailukykyyn, ja siinä on huomioitu kohtalaisesti puhdas siirtymä. Tuemme valtioneuvoston kantaa korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisiin poliittisiin prioriteetteihin ml. kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Kilpailukykyrahasto on hyvä lisä myös puhtaan siirtymän rahoitukseen, mutta sen sisällä innovaatorahasto näyttäisi komission ehdotuksen mukaan säilyvän jatkossakin suurimpana ja keskeisenä rahoituskanavana puhtaan siirtymän hankkeille. Suomalaiset yritykset ovat menestyneet innovaatorahaston hauissa mm. vetypankin kilpailutuksissa.

Jää yleisesti epäselväksi, miten kilpailukykyrahaston luominen vaikuttaa innovaatorahaston rahoitusperiaatteisiin ja kohdentamiseen. Rahoituskokonaisuudessa on jatkossa tärkeää tarkastella, miten innovaatorahasto muokkautuu kilpailukykyrahaston sisällä sekä mitkä sen rahoituksen jaon periaatteet ja kohdentaminen tulee olemaan.

- Innovaatorahaston rahoituksen tulisi olla kilpailullista myös jatkossa sekä kohdentua puhtaaseen energianjärjestelmään ja teollisuuden vähähiilistymiseen.

Päästökauppadirektiivi muodostaa innovaatorahaston oikeusperustan, ja siinä säädetään rahaston perustamisesta sekä määritellään sen tarkoitus ja toiminnan asiallinen soveltamisala. Komissiolta on odotettavissa tämän vuoden aikana päästökauppadirektiivin muokausehdotus liittyen 2030-luvun ilmastopolitiikkaan. Tällöin on hyvä seurata mahdollisia innovaatorahaston kehityksen muutoksia.

Jäsenmaakohtaisilla valtiontuilla on pahimmillaan merkittäviä sisämarkkinoihin ja siten koko talouteen kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia. Niistä tulee päästä hallitusti eroon. On talouden kokonaistehokkuuden ja siten koko EU:n kannalta järkevämpää kehittää ja rakentaa yksittäisten jäsenvaltioiden asettamien valtiontukien sijasta EU:n laajuisia instrumentteja tukemaan EU:n kilpailukykyä ja puhdasta siirtymää. Kansallista tukikilpailua energiantuotannossa tulee välttää. Samalla tutkimukseen ja innovaatioiden kaupallistamiseen tulee kohdentaa merkittäviä panostuksia EU:n rahoituksesta.

- EU:n laajuiset tukijärjestelmät tulee olla teknologianeutraaleja ja rahoituksen kohdentaminen tulee tapahtua hankkeiden paremmuuden perusteella. Tästä tulee huolehtia myös kilpailukykyrahaston osalta. Kun rahoitus kohdentuu eri kiintiöiden ja aluekriteerien sijasta laatuun, vältetään turhaa tehottomuutta.
- Pidämme valtioneuvoston kantoja kilpailurahaston osalta pääpiirteittäin hyvinä ja perusteltuina. Valtioneuvosto nostaa esille keskeisiä asioita, kuten rahoituksen allokaation perustumisen kilpailuun ja laatuun, tuki-instrumenteilla ei tule olla haitallisia heijastusvaikutuksia sisämarkkinoiden toimintaan ja kilpailuun sekä markkinaehtoista ja teknologianeutraalia lähestymistapaa.

EU:ssa on nykyisin laaja kirjo eri tuki- ja rahoitusinstrumentteja puhtaan siirtymän edistämiseksi. Eri instrumenteilla on omat vaatimuksensa, mikä aiheuttaa toimijoille haasteita ja lisää hallinnollisia kustannuksia. Hallinnollisen taakan keventämiseksi tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä niiden hakuprosessien käytännöt tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia ja yhdenmukaisia. Tältä osin komission ehdotus rahoituskehityksestä näyttää menevän oikeaan suuntaan.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry
Sampo Seppänen
Asiantuntija
sampo.seppanen@energia.fi